

Arjen Kok: "Niet elk experiment met natuurlijke bestrijders loopt goed af. Daar leer ik dan van."

'Ik zie elk jaar vooruitgang'

Door Aart van Cooten

Helemaal zonder chemische middelen lukt het niet, althans nog niet. Maar hij is wel een eind op weg. Het lukt Arjen Kok steeds beter om met behulp van natuurlijke vijanden luizen, spint en trips in zijn aardbeienplanten te bestrijden. Het gebruik van insecticiden op zijn bedrijf heeft hij de laatste jaren zo fors omlaag gebracht.

Dat lukte omdat hij stroken inzaaide met bloemen en een flink aantal bomen en vaste planten op zijn areaal aanplante. "Je hoort mij niet zeggen dat dit de ultieme oplossing is om bestrijdingsmiddelen uit te bannen. Maar dat we meer kunnen met natuurlijke vijanden, is voor mij zeker. Ik zie dat hier met mijn eigen ogen gebeuren. Ik ben geen dominee, laat elke teler vooral zijn eigen weg bewandelen."

Kok (47) neemt deel aan het zesjarige project Bee Deals. Die zes jaar zitten erop; aan een vervolg wordt gewerkt. Het project wordt door CLM uitgevoerd. Kerndeel is verbetering van de leefomgeving van bijen, wilde bijen en andere nuttige insecten. Daardoor kan de chemische gewasbescherming worden teruggedrongen. Een groot aantal partijen deed mee. Zoals gemeenten, waterschappen,

Jumbo en The Greenery en natuurlijk een aantal agrarische ondernemers, onder wie Arjen Kok.

Hij teelt in Zwaagdijk (N.-H.) aardbeien onder glas (warm en koud), in plastic tunnels en op stellingen. De tuinder heeft een relatief klein bedrijf ("klein, maar fijn"), maar weet zich goed staande te houden in zijn sector, mede door verkoop aan huis en aan twee lokale Jumbo-supermarkten. In zijn kassen maakt hij al langer gebruik van natuurlijke bestrijders van leverancier Koppert, sinds een aantal

Aardbeienteler Arjen Kok creëert leefomgeving voor natuurlijke vijanden

Verbetering van de leefomgeving van bijen en andere insecten is kerndoel van het CLM-project Bee Deals. Aardbeienteler Arjen Kok en zijn vrouw Esmeralda zijn actieve deelnemers. Met bloemenstroken, planten en bomen hebben zij de leefomgeving van nuttige insecten weten te verbeteren. Dat was een spannende speurtocht.

jaren zet hij deze natuurlijke bestrijders ook buiten in.

In het kader van het project heeft Kok stroken ingezaaid met een speciaal mengsel van eenjarige en meerjarige bloemen. Daar profiteren niet alleen allerlei bijensoorten van, maar ook roofwantsen en sluipwespen die uitermate nuttig zijn tegen trips en luizen.

"Trips zijn in de aardbeienteelt een enorm probleem. In deze hoek van Noord-Holland valt dat nog relatief mee, maar elders in het land is het soms een drama. Doordat steeds meer middelen worden verboden, komen telers met hun rug tegen de muur te staan. Tegen trips is nog maar één effectief middel in de handel. Dit lijkt helemaal fout af te lopen. Daar ga ik niet op wachten. Juist daarom zoek ik de oplossing in biologische bestrijding met natuurlijke vijanden."

Zoektocht

Hij heeft ook bomen en planten op zijn bedrijf ingeplant. "Dat is een flinke zoektocht. Welke soorten bieden wel een goede leefomgeving voor natuurlijke vijanden en welke juist niet, of kunnen schade geven aan de aardbeien?" "Laat ik eerlijk zijn, dat gaat niet altijd goed. Je experimenteert en de afloop is

ongewis. Met de *Amaranthus* ging het bijvoorbeeld mis. Dat leidde in de tunnelteelt juist tot meer luizen in plaats van minder. In de buitenteelt ging het juist weer wel goed met deze plant. Daar leer ik dan van en zo kom je elk jaar weer een stukje verder."

Kok probeert zoals hij dat zelf formuleert een kleine diertuin op zijn bedrijf te creëren. Hij zet natuurlijke vijanden uit in zowel de binnen- als de buitenteelt. En die probeert hij zoveel mogelijk binnen zijn bedrijf te houden, mede met behulp van de bloemenstroken, planten en bomen. Dat lukt steeds beter, ook in de winter. Resultaat is dat het gebruik van insecticiden flink omlaag is gebracht. "Trips kunnen wij nu voor 100% biologisch bestrijden, voor spint geldt hetzelfde. Bij luizen lukt dat nog niet, maar ik zie wel elk jaar vooruitgang."

Kan het financieel uit? Kok: "Tja, de opbrengsten wegen nauwelijks op tegen de kosten. Minder chemische middelen, meer arbeid. Mijn aardbeien leveren helaas niet meer op. Voor mij is belangrijker dat ik dit gewoon leuk vind en ervan leer. En ons bedrijf ziet er nu met de bloemenstroken, planten en bomen veel mooier uit. Daar geniet ik van, en niet alleen ik."

Voor mij is belangrijker dat ik dit gewoon leuk vind en ervan leer